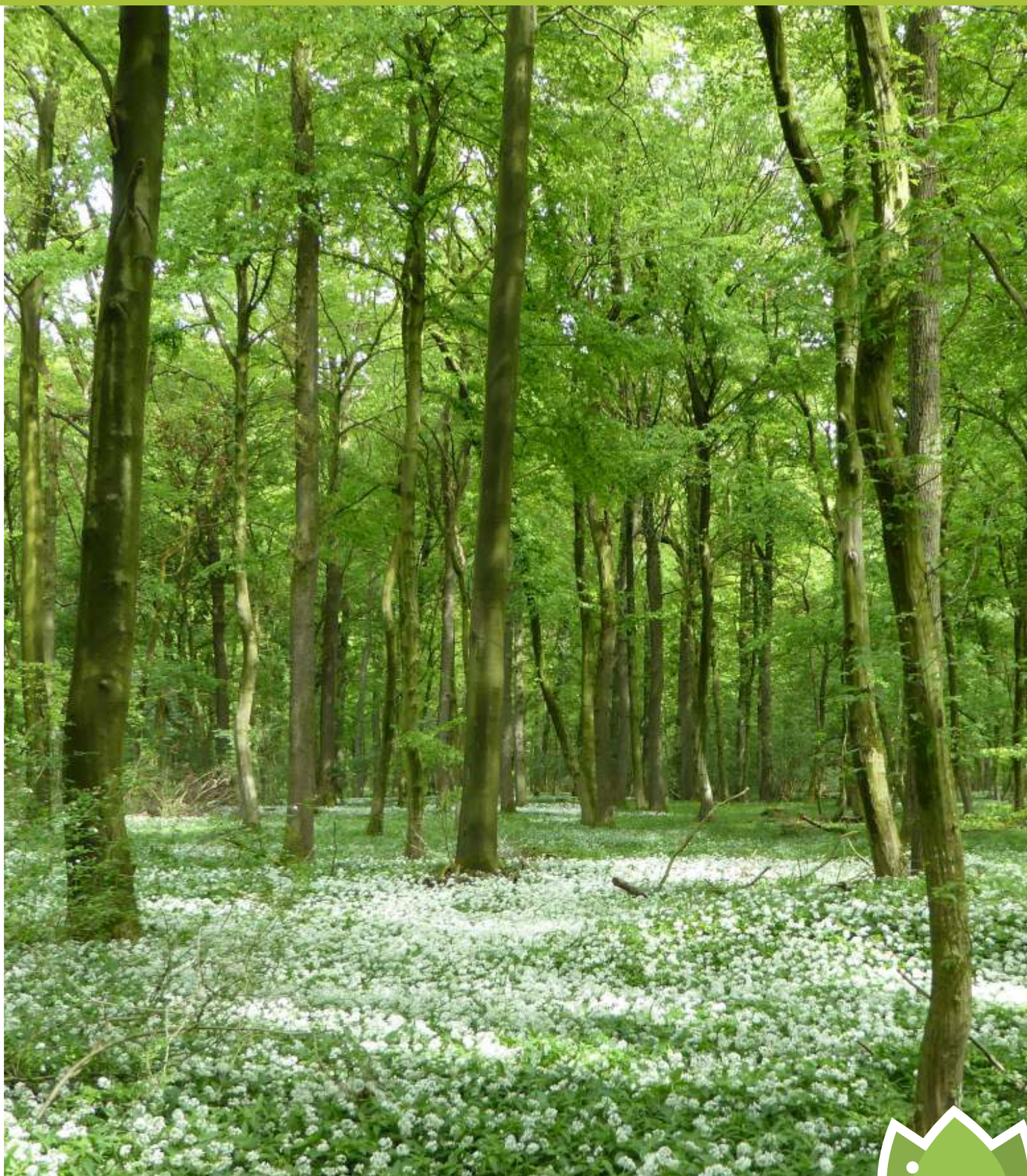

Voorjaar 2022

Gidsengids

IVN ENSCHEDE

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

Nummer 260

BELEEF DE NATUUR!

Colofon

De Gidsengids van IVN Enschede verschijnt 4 x per jaar.
Voor meer informatie zie: www.ivn.nl/afdeling/enschede
en www.facebook.com/IVNEnschede

Redactie Gidsengids

Tijdelijk redactieadres
<IVNEnschedesecretariaat@gmail.com>

Website en Facebook

* Jan Willem Visschers
tel. 053 476 55 35 - email: jwvisschers@gmail.com
* Erika van Oldeneel - email: erika1961@hetnet.nl

Drukker

* Editoo B.V. te Arnhem
tel. 085 773 774 2 - www.editoo.nl

Lidmaatschap IVN

Aanmelden en opzeggen per email via secretariaat
Contributie per jaar leden € 24,00; huisgenoten € 6,00
Minimale jaarbijdrage donateurs is € 15,00.
IBAN: NL05 INGB 0000 8388 83 t.n.v. IVN afd. Enschede

Bestuur

Voorzitter

* Hanneke van Dorp
Wooldrikshoekweg 104
7535 DD Enschede
053-4780392
email: hanneke_van_dorp@planet.nl

Secretariaat

1e secretaris
* Nico van Diepen
Bouwhuishorst 23
7531 EZ Enschede
06-47270894
email: ivnenschedesecretariaat@gmail.com

2e secretaris

* **Vacature**

Penningmeester

* Dirk Nijenboer
Van Riebeekstraat 95
7535 ZJ Enschede
053-4311364
email: dendirk@home.nl

Algemeen bestuurslid

* Pim Bosman
Voortsweg 48
7523 CH Enschede
053-4322965
email: whbosman@hetnet.nl

Van harte welkom bij IVN Enschede

IVN, Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid, is een organisatie met ca. 180 afdelingen in Nederland en ca. 26.000 leden, waarvan ca. 8.000 actieve vrijwilligers. IVN heeft als doel mensen bij de natuur te betrekken en jong en oud laten beleven hoe leuk, leerzaam, gezond én belangrijk onze natuur is.

Onze afdeling IVN Enschede telt momenteel ruim 100 leden incl. huisgenootleden. Zij zetten zich in op het gebied van milieu, natuureducatie en duurzaamheid. Vooral door het stimuleren van natuurbeleving willen we onze liefde en kennis voor de natuur delen. Tevens organiseren we speciale bijeenkomsten voor onze leden en donateurs. Per kwartaal ontvangen zij het afdelingsblad de "Gidsengids".

Zin om vrijblijvend eens te komen kijken, mee te doen met onze activiteiten of lid worden? Dan kun je contact opnemen met ons secretariaat. Je bent van harte welkom!

Werkgroepen

- * Schoolwandelingen
- * Grijs, Groen en Gelukkig
- * Heemtuin
- * IVN infokraam
- * PR & Communicatie
- * Publiekswandelingen

In dit nummer

- 3 van de voorzitter
- 4 In memoriam Henk ten Cate
- 5 Uitnodiging en agenda Algemene Ledenvergadering
- 6 Jaarverslag IVN Enschede 2021
- 10 Poelenonderzoek met leerlingen Bonhoeffer college
- 11 Doorstapwandeling
- 12 Nectar index, hoe scoren onze bermen voor bloemen en insecten
- 13 Waarneming.nl
- 14 Vink
- 15 Puzzel
- 16 Begin van de Lente
- 17 Op bezoek bij Jan Oostindië
- 18 Werkzaamheden Aamsveen
- 19 Agenda

Coverfoto Samaroth - Hanneke van Dorp

Van de voorzitter

Is het jullie gelukt de plantencryptofilipine (ofwel de puzzel van Nico) uit het winternummer van dit blad op te lossen? Nico's puzzels zijn altijd zó moeilijk, alleen zou ik er niet uitgekomen zijn, maar samen hebben er hier in huis bijna een dag plezier aan beleefd. Telkens ontdekten we weer zo'n plantennaam en dan was er weer de pret van de verrassing: oh, als je het zo bekijkt, ja natuurlijk! Ik hoop dat Celia en Tineke er ook in geslaagd zijn de puzzel op te lossen. De uitkomst was namelijk een boodschap aan de aftredende redactie.

Dit is de eerste Gidsengids van de tussenredactie. Het heeft ons best moeite gekost het voor elkaar te krijgen en en hij is wat later klaar dan we bedoeld hadden. We hadden nog meer te doen. De schoonheidsfoutjes die er in zitten ga ik niet opnoemen. Hopelijk valt het de lezers niet te veel op. Louis, Nico en ik hebben al veel van de oude redactie geleerd en ze hebben ook geholpen, maar het kan nog heel veel beter. Het zou wel mooi zijn als zich twee of drie leden zouden melden die Louis willen bij willen staan bij het samenstellen van de volgende Gidsengids. Technisch is dat niet eens heel moeilijk als je wat tijd hebt om het te leren, weet ik nu. Als de lezers dan ook nog zo nu en dan een leuke foto of een verhaal over iets groens in sturen, dan kan de Gidsengids voort blijven bestaan als ons afdelingsblad. Nico en ik kunnen dan weer voornamelijk bezig zijn met onze bestuurstaken. En met puzzels natuurlijk: Nico het maken en wij het oplossen.

Als er geen nieuwe redactie gevormd wordt zullen we aan het eind van dit jaar misschien moeten beslissen het er mee te stoppen. Dat zouden we heel jammer vinden.

In deze Gidsengids vindt U de **uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering op donderdag 7 april om 19:30 uur in het Nivongebouw, Dotterbloemstraat 120.**

Een groot deel van dit blad is dan ook gevuld met het jaarverslag van 2021.

Verder is er een verslag van de doorstapwandeling. Een paar oproepen voor activiteiten waar vrijwilligers gezocht worden, denk bijvoorbeeld eens aan hulp bij het poelenproject voor het Bonhoeffercollege.

Nico schreef weer een informatief artikel over een vogel, deze keer de vink. Hij maakte ook een puzzel (!) en er is een stuk over het juiste begin van de lente, dat ook wel een soort puzzel lijkt. Ik wens alle lezers veel leesplezier.

Intussen is het voorjaar echt begonnen met wekenlang prachtig zonnig weer. Er zijn al weer goed bezochte publiekswandelingen in de Stroinkslanden en Stokhorst geweest en er staan meer zulke wandelingen op het programma. Ook de schoolwandelingen op Het Groot Brunink zullen weer plaatsvinden, al zijn de aantallen aangemelde scholen nog niet terug op het oude peil. We hopen er weer een mooi IVN seizoen van te gaan maken.

Tot ziens op de jaarvergadering en bij activiteiten de komende lente en zomer!

Hanneke

In Memoriam Henk ten Cate

Op 6 december 2021 overleed Henk ten Cate, hij werd 91 jaar. Henk was een echt buiten mens en een enthousiaste natuurgids. Vooral natuureducatie aan kinderen vindt hij belangrijk. Hij woonde lange tijd buiten de stad bij Zonnebeek. Als opdracht voor de Natuurgidsencursus maakte hij een werkstuk over de reeën rond zijn huis. Een tijd lang heeft Henk bestuurlijk bijgedragen aan IVN Enschede, maar ik herinner me hem vooral van de schoolwandelingen.

Na het overlijden van zijn vrouw, toen hij lange avonden alleen thuis zat en tijd had om informatie te zoeken en te verwerken, maakte hij uitstekende, soms handgeschreven en gekopieerde teksten die we jarenlang gebruikten voor het instrueren van de schoolgidsen. Zelf vertel ik nog wel hoe hij altijd tegen de kinderen zei dat zo'n grote oude beuk op 't Groot Brunink nooit naar de supermarkt hoeft en hoe hij ze dan uitlegde hoe die boom zelf zijn voedsel verzorgt: zon en water, de bron van alle leven. Toen Henk 80 was stopte hij met zijn werk voor IVN. Ik heb hem en zijn humoristische inbreng bij de schoolwandelgroep nog lang gemist.

Het was leuk om hem terug te zien bij de rolstoelwandelingen op Erve Leppink, waar hij de laatste twee jaar van zijn leven doorbracht. Ongeveer drie weken voor zijn overlijden heb ik nog met Henk aan zo'n wandeling deel mogen nemen. Hij zag heel weinig meer en ik was blij verrast toen we langs de stoppels op een akker kwamen en hij zei dat er wel erg veel maisakkers zijn tegenwoordig; daar was hij niet zo blij mee. Samen keken we naar de bessen en rozenbottels in de struiken, de vogels en de schapen. Henk kon zo zichtbaar van het buiten zijn genieten!

hanneke

Henk ten Cate bij nieuwjaarsbijeenkomst 2010. Foto Wim Pauw

Dieren in eigen tuin

Dat is de titel van de nieuwe tentoonstelling, die binnenkort in het Lammerinkswönner te vinden zal zijn.

We willen kinderen laten zien welke dieren er in de stad leven en wat zij (en anderen) kunnen doen om meer dieren naar hun eigen tuin te lokken. Egbert Egel houdt van rommelige hoekjes en heeft een opening in de schutting nodig. Vera Vlinder drinkt graag van de nectar van wilde bloemen. Meike Merel nestelt graag in dichte struiken of in de klimop.

Om te laten zien waar deze en andere dieren graag op af komen zijn we op zoek naar inspirerende foto's van eigen tuin of balkon. Heb jij foto's van een mooie geveltuin, klimopschutting, wilde bloemenweide, takkenril, rommelhoek of iets anders waar dieren op afkomen in eigen tuin, dan zouden wij deze graag ontvangen.

De mooiste foto's worden gebruikt om vijf collages te maken, die opgehangen worden in de tentoonstelling. Foto's kunnen voor eind maart gestuurd worden naar: t.eitink@wageler.nl, vermeld in de mail wat er op de foto staat en of je jouw naam bij de foto wil hebben staan.

Met vriendelijke groeten,

Barbera Lagraauw-Quist

Rups van schijnnonvlinder

Tapijt van winterakoniet Ledeboerpark (Foto: Tineke)

Winterakoniet Ledeboerpark (Foto: Tineke)

Uitnodiging ALV

Het bestuur nodigt alle leden, huisgenootleden en donateurs van IVN afdeling Enschede uit voor de algemene ledenvergadering (ALV) die wordt gehouden op 7 april 2022. Elders in dit blad vindt u de agenda en de jaarstukken. We hopen dat deze vergadering zonder corona-beperkingen kan plaats vinden. Mochten er onverhoopt wel weer bijzondere maatregelen van kracht worden, dan stellen wij u hiervan per mail op de hoogte. Graag zien wij u in groten getale tegemoet op 7 april.

Agenda ALV

Agenda voor de Algemene Ledenvergadering van IVN Enschede
7 april 2022, Nivongebouw Dotterbloemstraat 120, aanvang 19:30 uur.

Voor, tijdens en na de vergadering is de werkgroep Kraam aanwezig met educatieve materialen, waaronder veel mooie boeken. Er is geen pinautomaat, dus graag contant betalen.

1. Opening
2. Mededelingen, vaststellen agenda
3. Verslag Algemene Ledenvergadering van 17 september 2020 (te vinden in Gidsengids 255, winter 2020, pagina 14 en 15, <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede/eerdere-gidsengidsen>)
4. Jaarverslag 2020, exclusief financiën (te vinden in Gidsengids 256, voorjaar 2021, pagina 14 tot en met 18, <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede/eerdere-gidsengidsen>)
5. Jaarverslag 2021, exclusief financiën (in deze Gidsengids nr. 260)
6. Financieel jaarverslag 2020 en 2021 (wordt de leden toegestuurd per mail)
7. Verslag kascontrolecommissies
8. Begroting 2022 (wordt de leden toegestuurd per mail) Het bestuur stelt een contributie verhoging van €1 tot €25 voor met ingang van 2023.
9. Samenstelling bestuur. In 2021 waren Dirk Nijenboer en Pim Bosman aftredend en herkiesbaar. Het bestuur heeft hun bestuurslidmaatschap stilzwijgend verlengd. Het bestuur vraagt hier achteraf goedkeuring voor aan de leden. Aftredend 2022: Nico van Diepen, herkiesbaar. Aftredend 2023: Hanneke van Dorp. Aftredend 2024: Dirk Nijenboer, Pim Bosman. Het bestuur stelt voor Nico van Diepen te herkiezen. Tegenkandidaten kunnen tot 48 uur voor de vergadering schriftelijk worden ingediend bij de secretaris. Er is dringend behoefte aan nieuwe bestuursleden. Kandidaten kunnen zich melden bij de secretaris.
10. Vooruitblik, wat verder ter tafel komt.
 - Jubileum 2020
 - Cursussen
 - Vacatures/Ondersteuningsvraag
 - - bestuur, - redactie Gidsengids, - werkgroep PR, - coördinatie heemtuin(dag), - grijs groen en gelukkig, - slootjes-middag
11. Rondvraag en sluiting

Na afloop van de vergadering zal Pim een beeldverslag geven van zijn reis/safari naar Oeganda.

Jaarverslag IVN afdeling Enschede 2021

Dit verslag bevat een beschrijving van de activiteiten van het bewogen afgelopen jaar. Het jaar 2021 zal in de herinnering blijven als het tweede coronajaar. Het verslag begint met een beschrijving van algemene zaken. Daarna volgen de wandelingen, zowel de interne als de publiekswandelingen. Dan komen de werkzaamheden van de werkgroepen aan de orde. Het financiële verslag zal per mail worden verzonden naar de leden en donateurs.

Algemene zaken

IVN afdeling Enschede heeft op 31 december 2021 honderd-drie hoofdleden, vijftien huisgenoot-leden en acht donateurs. De toename van het aantal leden is grotendeels toe te schrijven aan de Landschapsgidsenopleiding Enschede Haaksbergen. In 2021 hebben we afscheid moeten nemen van Hans Pelgrim. Hans was lid van de werkgroep PR en communicatie. Wij zullen zijn inbreng missen. Overleden in 2021 zijn ook donateurs mevrouw Blaauwbroek en mevrouw Henseler en de heer Henk ten Cate, voormalig actief lid en tot het laatst geïnteresseerd donateur. Een van onze vroegere voorzitters, Else Kruijt, is dit jaar overleden te Haarlem. Zij was al lang geen lid meer. En ook oud-lid en vroegere coördinator van de schoolwandelingen, Jan Bartelink, is in 2021 overleden.

Het bestuur is in de loop van het jaar uitgedund van vijf naar vier leden: Hanneke van Dorp (voorzitter), Nico van Diepen (secretaris), Dirk Nijenboer (penningmeester), Pim Bosman (2e penningmeester) vormen het bestuur. Dirk van de Wetering heeft zijn bestuursfunctie opgezegd.. Het bestuur heeft in 2021 intensief digitaal contact onderhouden, maar slechts drie keer fysiek vergaderd, op 21 april, 23 augustus en 24 november. Daarnaast heeft de voorzitter (of haar vervanger) de vergaderingen van Wageler Samen bezocht.

IVN Enschede maakt gebruik van het ledenadministratiesysteem Procurios van landelijk IVN. Nico van Diepen is de beheerder, met Jan Willem Visschers als back-up.

Er heeft geen ALV plaatsgevonden in 2021 vanwege de strikte corona-maatregelen.

De landschapsgidsenopleiding Enschede Haaksbergen is met 24 deelnemers van start gegaan. Af en toe moest de organisatie onder leiding van Greetje Koster improviseren, vanwege – u raadt het al- corona.

De slootjesdagen hadden dit jaar een ander gezicht dan de andere jaren. Hanneke, Celia en Barbera hebben een informatiepakket met opdrachten en een verzameling materialen (schepnetjes, witte bak, zoekkaarten) samengesteld, die schoolklassen konden lenen. IVN-vrijwilligers brachten deze 10 en 11 juni rond naar de scholen, die er bij een naburige sloot mee aan de slag gingen.

De stiltewandeling Stil en Donker tijdens de Nacht van de Nacht, in de stromende regen begeleid door Hanneke, trok zo'n twaalf deelnemers waaronder vijf kinderen.

Ook deze keer moest de nieuwjaarswandeling voor 2022 vervallen. In plaats daarvan hebben Hanneke en Tineke een cadeaupakketje voor de leden samengesteld. Dit is door vrijwilligers eind december bij de leden en donateurs bezorgd.

Werkgroepen

De verslagen van de werkgroepen zijn geleverd door leden van die werkgroepen.

Interne wandelingen en bijzondere wandelingen

De enige 'interne' wandelingen waren dit jaar de voorbereidingswandelingen voor de publiekswandelingen.

Werkgroep PR & Communicatie

Auteur: Tineke Eitink-Doornhein

De werkgroep PR&Communicatie bestond tot voor kort uit 2 leden, Hans Pelgrim en ondergetekende. In 2021 hebben we een paar keer samen PR-overleg gehad. Verdrietig genoeg is Hans begin december overleden en zullen we helaas zonder hem verder moeten.

Omdat we ook in 2021 te kampen hadden met minder IVN-wandelingen en ook nog eens met een beperkt aantal deelnemers die zich van te voren moesten aanmelden, zijn er weinig persberichten verstuurd. Sommige wandelingen waren na aankondiging op onze IVN-website al snel volgeboekt, zodat persberichten in de media niet meer nodig waren.

De werkgroep Publiekswandelingen organiseerde begin 2021 een drietal winteractiviteiten voor thuis waarvoor ook persberichten in de media geplaatst zijn. Totaal verstuurd in 2021 : 6 persberichten.

In 2021 hebben we de inmiddels 193 belangstellenden van onze PR-mailinglist ook een paar keer aangeschreven en uitgenodigd. Totaal verstuurd in 2021: 6 info-mails.

Naast het onderhouden van interne contacten en externe contacten, met o.a. pers, belangstellenden, andere IVN afdelingen en de vereniging Wageler Samen, heeft de werkgroep meegewerkt aan de kersttentatie die namens het bestuur bij onze leden en donateurs afgegeven werd. De werkgroep PR&Communicatie ziet 2022 met vertrouwen tegemoet en gaat er van uit dat ze binnenkort weer kan meewerken aan een mooi en inspirerend jaar voor IVN Enschede.

Met dank aan Hans

Werkgroep Vliegveld

Auteur: Nico van Diepen

De activiteiten van de werkgroep Vliegveld zijn vanaf 2021 ondergebracht in de werkgroep Publiekswandelingen

Werkgroep Heemtuin

Auteur: Jeanette Eisma

Alweer een jaar zonder Heemtuindag, toch wel raar! Dit jaar hebben we het ook nog zonder banken moeten doen op het grote veld, door de grote vernielingen en brand vorig jaar. Dit jaar gelukkig rustiger! Er moeten wel nieuwe banken en bankjes komen in de hele heemtuin, je moet toch ergens kunnen zitten bij mooi weer! In het begin van het jaar is het nog vaak bladharken en snoeiwerk, nestkastjes nakijken en de uilenkast, er was een uitzonderlijk hoge waterstand in de vijver en greppeltjes, half januari. Op 6 februari 's avonds viel de winter in met een flink pak sneeuw. Er viel ongeveer 38 cm sneeuw bij een NO wind, 9 feb, 's nachts -14,2, overdag max -2,7. Het duurde allemaal een week en we konden schaatsen!

Er is door Yvonne en Mariëlle nog voor de vogels gezorgd in de heemtuin en Lammerinkswönnert! We konden twee weken niks doen in heemtuin! Er zijn nog houtsnippers op de paden uitgestrooid, na een jaar vind je er niets meer van terug! Het bijenhotel is verplaatst naar een plek aan de Roombeek vlakbij de brede brug met leuning; dit verband met vandalisme. Helaas is hij er verzakt naar één kant.

We hebben in juni bezoek gehad van twee wethouders die het Ledeboerpark en de heemtuin aandeden en nieuwe plannen doornamen.

Yvonne kweekt regelmatig plantjes op van zaad of stekjes en plant deze dan op diverse plaatsen uit in de heemtuin, o.a. koningskaars en cichorei. Wat opviel in de herfst was dat er nauwelijks eikels waren, als we gingen bladharken zaten er geen eikels tussen!

Waargenomen bij de sleedoorn: groot geaderd witje, bont zandoogje; bij grasveld: oranjetipje; bij stapelmuur: jacobsvlinder (eigenlijk een nachtvlinder); bij bloemrijk grasland: citroenvlinders.

Er is ook een nieuw biotoopje aangelegd bij een van de ingangen tegenover de akker, met o.a. stalkaars, teunisbloem en ereprijs met naambordjes erbij!

Er was geen heemtuindag, maar we hebben op Open Monumentendag op zondag 12 september bij de ingang akker/vijver een kraam van de IVN gehad en diverse kaarten en boekjes/boeken van IVN verkocht. Er was een looproute en er werd gegend in de heemtuin voor wie dat wilde. Het was heel gezellig!

Het is altijd fijn werken met elkaar en wie wil kan er altijd nog bij, werk genoeg als je van frisse lucht een mooie omgeving en natuurlijk van tuinieren houdt!

De werkgroep heemtuin IVN bestaat uit Pim, Ruud, David, Jeanette, Yvonne, Magda, Ietje, Marion en Hanneke.

Werkgroep Kraam

Auteur: Jan Willem Visschers

U begrijpt dat ook dit jaar voor onze infokraam een 'mager' jaar was qua activiteiten. Alleen zo aan het eind van de zomer toen ons land wat vrijheid van bewegen kende waren er twee activiteiten waarbij gevraagd werd om met onze infokraam present te zijn.

Laat dat nou op dezelfde dag zijn op twee verschillende plekken tijdens de Open Monumentendagen, op zondag 12 september.

We konden het zo regelen dat er genoeg vrijwilligers waren om met de gesplitste materialen van onze infokraam present te zijn op de Usseler Molendag en bij de Heemtuin in het Ledeboerpark.

Onze presentie werd gewaardeerd. Mensen konden wat spullen bekijken, soms wat aanschaffen, maar vooral ook even een praatje maken. Dit alles dankzij de inzet en het enthousiasme van het 'Kraamteam'.

Overigens konden we ook nog (iets minder actief) van dienst zijn bij gelegenheid van de fotowedstrijden die aan het begin van dit jaar door de werkgroep Publiekswandelingen op touw waren gezet! Een deskundige jury kende de prijzen toe.

De prijsjes die uitgereikt werden kwamen uit de voorraad van onze infokraam. Wellicht hebt u de winnaars met de prijsjes op de foto gezien. Anders nog eens even klikken op <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede/nieuws>

We blijven positief en hopen dat we het komend jaar op meerdere momenten met de infokraam onze IVN en daarmee de natuurbeleving, van dienst kunnen zijn.

Wilt u de huidige voorraad van de infokraam eens inzien, kijk dan op onze website: www.ivn.nl/afdeling/enschede/ivn-infokraam

Werkgroep schoolwandelingen

Auteurs Chris Eijkholt - Marian Lansink-Boensma

In 2021 is in samenwerking met de afdeling Duurzaamheidseducatie van de gemeente Enschede door IVN opnieuw een bijdrage geleverd aan natuuronderwijs aan leerlingen van basisscholen. Helaas kon de voorjaarsactiviteit als gevolg van Covid-19 niet doorgaan. Daarentegen gingen in de zomer en het najaar de schoolwandelingen wel door. Voor de Sloopjesdagen is aan 5 groepen een sloopjesleskist

uitgedeeld. Daardoor konden de scholen hieraan invulling geven. Een 4 tal IVN gidsen hebben deze activiteit begeleid. In september is gewandeld op het landgoed Groot-Brunink, in plaats van traditioneel het Aamsveen. Door omvangrijke grondwerkzaamheden waren er daar geen schoolwandelingen mogelijk. In totaal zijn 190 leerlingen van 7 groepen rondgeleid door een 12-tal IVN gidsen. In oktober zijn in het Ledeboerpark voor de Najaarsactiviteit 205 leerlingen van 10 groepen door 12 IVN vrijwilligers begeleid. Al met al kunnen we toch met tevredenheid terugkijken op de schoolwandelingen in 2021. Met speciale dank aan Barbera Lagrauw die deze activiteiten heeft gecoördineerd.

Werkgroep Voortgezet Onderwijs

Auteur: Lidy Vrijheid

Geen activiteiten i.v.m. corona

Werkgroep Publiekswandelingen

Auteurs Lidy Vrijheid en Greetje Koster

De in januari/februari/maart/april/mei geplande wandelingen zijn geannuleerd wegens coronaregels die het lopen in grotere groepen dan 4 verhinderden.

In januari/februari/maart zijn als alternatieve activiteit drie fotowedstrijden georganiseerd die bekendgemaakt zijn op de website en in de media.

Dec/jan: thema Plantenjacht met krijt: tussen 26 december en 3 januari bloeiende planten fotograferen en markeren met de naam in stoepkrijt. Winnaar: Nico van Diepen.

Jan/feb: thema Tuinvogels. Winnaar: Erika van Oldeneel.

Feb/maart: thema Winterse natuur. Het thema viel toeval-

lig in een periode met sneeuwval en ijspret, zodat we overweldigend veel inzendingen ontvingen. Winnaar: Berdien Benneker uit Losser.

Alle winnaars kregen een prijsje thuisbezorgd. Een verslag met foto's werd gepubliceerd in de Gidsengids, Voorjaar 2021

Landschap Overijssel organiseerde geen zomeravondwandelingen, dus dit jaar was er op dat gebied geen samenwerking.

In de loop van de zomer werden de regels soepeler. Op 20 augustus organiseerden wij een wandeling op het Vliegveld. Er waren maar liefst 66 aanmeldingen. De 4 gidsen, Lidy Schans, Nico van Diepen, Henk Brinks, Greetje en Lidy V. konden/wilden maar kleine groepen meenemen. 18 deelnemers liepen mee. Een week later liepen Lidy S. en Marjan Boensma dezelfde ronde nog eens met een privé groep van 8. In de Gidsengids van herfst 2021 staat een foto-verslag.

Op 9 september liepen Henk Kaspers en Chris Eijckholt met Jacques Simon op de Weele. Er waren 40 aanmeldingen, waarvan er maximaal 24 mee mochten. Helaas waren er veel last-minute afmeldingen en waren de mensen op de reservelijst niet allemaal gekomen. Uiteindelijk 18 deelnemers. In de Gidsengids van herfst 2021 staat een verslag.

Op 12 oktober was de Houwbeekwandeling onder leiding van Jacques Simon, Jan Willem Visschers en Lidy V. De belangstelling was bescheiden. We hadden 22 aanmeldingen, iedereen kon mee. Na afmeldingen gingen er uiteindelijk 20 mee.

Op 29 oktober liepen we op de Tip paddenstoelen te zoeken. Er waren 36 aanmeldingen. Er was plaats voor 27 personen. Helaas hebben sommigen zich tweemaal aangemeld of de afspraak vergeten. Er liepen 22 personen mee met de gidsen: Lidy Schans, Greetje Koster en Lidy V. In de Gidsengids van winter 2021 staat een verslagje.

De laatste activiteit van het jaar was een Doorstapwandeling op 7 december. Het betrof een tocht van 12 km. door de landgoederen aan de noordkant van Enschede. Er waren 3 gidsen: Greetje Koster, Henk Brinks en Lidy V. Het animo voor de lange wandeling was niet zo groot: 14 aanmeldingen. Er kwamen er uiteindelijk maar 10 naar de wandeling, zodat Henk B. zich overbodig voelde en naar huis ging.

Nu we steeds werken met aanmeldformulieren en kleine groepen is het overduidelijk dat we nog meer actieve gidsen nodig hebben. We mochten ons gelukkig verheugen over het feit dat er af en toe een LGO-cursist mee ging met voorwandelen en dat een aspirantgids in opleiding (Greetje) de sprong in het diepe waagde en zelfstandig ging gidsen. Hopelijk volgen vele LGO'ers dit voorbeeld.

Werkgroep Grijs Groen en Gelukkig

Auteur: Jan Willem Visschers

Bovenstaande slogan die vanuit IVN gebruikt wordt heeft op twee manieren een verbinding gekregen met Groen Verbindt, een 'beweging' die zich onder andere manifesteert op en rondom Erve Leppink ten oosten van de wijk Helmerhoek in Enschede.

Erve Leppink is een landelijk gelegen, kleinschalige locatie van de Posten, speciaal voor ouderen met dementie.

Vrijwilligers van onze IVN vereniging werken hier mee, gericht op twee projecten:

1. De 'Groene Middag' (één keer in de maand)

2. Rolstoelwandelingen

Ad 1.

Jammer genoeg heeft deze activiteit het afgelopen jaar

stilgelegen, vanwege alle perikelen rondom Covid19. Toch geef ik graag even een schets van dit fenomeen 'Groene Middag':

Eén keer per maand worden bewoners van Erve Leppink uitgenodigd om in een van de huiskamers mee te doen aan programma's die gericht zijn op zintuiglijke belevingen van vooral 'groene aard':

Blaadjes zoeken/kleuren/opplakken, IVN natuurkist gebruiken, vetbollen maken, een imker laat dingen zien over bijen houden/laat honing proeven, bekijken van een film of foto's met onderwerp natuur, ruiken en voelen voorwerpen uit de natuur, knuffelen van dieren, soep maken met groente uit eigen tuin, enz. Begeleiders zijn vrijwilligers van Groen Verbindt en van IVN.

Ad 2.

Gelukkig kon de groep vrijwilligers op verschillende dagen, volgens een rooster, wel met de bewoners van De Posten/ Erve Leppink gaan wandelen, als de weersomstandigheden dat toelieten. Een mooi initiatief dat door de bewoners/begeleiders op prijs wordt gesteld.

Een van de wandelroutes voert ons dikwijls langs een schaapskudde, die maar al te graag aan komt hollen om te eten van meegebrachte brokjes. Natuurlijk met toestemming van de beheerder. Het adagium is meestal: 'Dieren niet voeren'. Voor de rolstoelers toch een leuke ervaring omringd te worden door de schapen!

Karin Ferwerda, vrijwillig medewerkster van Groen Verbindt coördineert en organiseert deze activiteiten.

Natuurlijk kenden we ook hier wel wat beperkingen vanwege de coronamaatregelen. We hopen op betere tijden voor het komende jaar!

Werkgroep LGO EH

Auteur: Greetje Koster

Kernteam LandschapsGidsenOpleiding:

Haaksbergen, Jan van den berg, Gerrit van der Lee en Maria Wielens.

Enschede, Hanneke van Dorp, Nico van Diepen, Jan Willem Visschers en Greetje Koster.

De 1ste helft van het jaar hebben we gebruikt voor het verder voorbereiden van de LandschapsGidsenOpleiding (LGO) Enschede & Haaksbergen.

In 2020 hadden we het rooster, de docenten, de invulling van de theorie en praktijklessen en de PR al besproken. Om echt te starten met de opleiding in september moesten we dus best nog wat doen.

In 2021 hebben we sponsors benaderd en we vonden de gemeente Enschede, de gemeente Haaksbergen en de Rabobank Enschede en Haaksbergen bereidt om onze LGO te sponsoren. Daarna konden we een sluitende begroting maken.

We hebben het over de groepsvorming en binding met de groep en onze IVN afdelingen gehad. In de LGO zijn hiervoor groepsopdrachten opgenomen. We hebben afgesproken dat de cursisten een snuffelstage moeten doen waarbij ze 1 dagdeel met een werkgroep mee moeten lopen. Ze kunnen aanwezig zijn bij een vergadering of bij een uitvoering van het vrijwilligerswerk zoals mee met een excursie. De cursisten moeten hiervan een kort verslagje maken met wat ze gezien en geleerd hebben. En na afloop van de LGO organiseren we met hulp van de cursisten 2 terugkomavonden om zo te horen hoe het iedereen vergaat.

We hebben de locaties voor de lessen vastgesteld het Richtershof in Haaksbergen en het NIVON gebouw in Enschede.

Jan Willem heeft gezorgd dat alle cursusdocumentatie in

de LGO groep op ONSIVN gezet is. Zodat de cursisten alles bij elkaar hebben en eventueel ook een beetje met ons kunnen chatten. We hebben kopieën van gebiedsbeschrijvingen gemaakt en de NGO-mappen van IVN besteld.

Verder hebben we onze leden, belangstellenden, de huis aan huis bladen en de krant geïnformeerd over onze opleiding en de infoavond en hebben we een kick-off met de docenten gehad over de LGO.

Voor de infoavond hadden we over de 40 aanmeldingen. De infoavond hebben we digitaal verzorgd omdat we nog met Coronamaatregelen te maken hadden.

En daarna moesten we nog besluiten of we met de onzekerheden mbt Corona het aandurfden om de LGO te laten starten. En we hebben JA gezegd.

Op 23 september was het zover dat we de 1ste lesavond konden organiseren. We zijn gestart met 24 cursisten en hebben de avond gebruikt om kennis met elkaar te maken en met de opleiding en de IVN. Daarna hebben we groepsopdrachten, groepsexcursies en theorielessen over planten en bodem, ecologie en gidsvaardigheden gehad.

In november kregen we te maken met de avondlockdown, hebben we 1 les niet door laten gaan en is de les Ecologie digitaal gegeven. En dat ging best goed.

En vanwege het grote aantal aanmeldingen hebben we besloten om van september 2022 tot half juni 2023 weer een LandschapsGidsenOpleiding te organiseren. We hebben afgesproken om alles zoveel mogelijk hetzelfde te doen zodat we niet alles opnieuw hoeven uit te vinden. De uitgangspunten en afspraken tussen onze 2 afdelingen zijn hetzelfde gebleven. Het conceptrooster is klaar en we zijn in december begonnen met het benaderen van de docenten. Zo hopen we dat er veel mensen ontdekken hoe mooi de natuur is. En onze IVN afdelingen willen helpen om dit bij verschillende activiteiten van onze afdelingen uit te dragen.

Werkgroep Website en Facebook

Auteur: Erika van Oldeneel

Onze vereniging heeft een website, die te vinden is op: <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede> en een Facebookpagina, die te vinden is via: <https://www.facebook.com/IVNEnschede>

Het beheer van de website wordt gedaan door Jan Willem Visschers en Erika van Oldeneel, en de facebookpagina door Erika.

Het afgelopen jaar hebben we geprobeerd via de site en facebook contact te maken en te houden met onze achterban. Op de site is eigenlijk alles te vinden wat er mogelijk is bij onze afdeling. Denk hierbij aan aankondigingen van excursies, wedstrijden, nieuwe gidsengids, landelijke acties, en een overzicht van de verenigingsstructuur. De facebookpagina biedt actueel nieuws, vaak met een doorverwijzing naar de website.

De facebookpagina heeft 215 volgers, 'vaste kijkers', en een aantal daarvan kijkt ook daadwerkelijk als er wat gepost wordt. Meestal tussen de 50 en 70, en daarvan dan weer enkelen die dóórklikken voor meer informatie. Het bereik van de pagina is dus vrij beperkt.

De website is een onderdeel van de landelijke IVN, en moet daarom in het 'format' dat door landelijk IVN gemaakt is gebruikt worden. Dit zorgt soms voor wat problemen, maar meestal vinden we een oplossing. Het type aankondiging bijvoorbeeld bepaalt of je er een datum aan kunt koppelen. Als vervolgens de datum voorbij is wordt die aankondiging automatisch van de site verwijderd. Met dit soort voorgeprogrammeerde acties moeten we echt rekening houden.

We denken vooralsnog wel, dat beide kanalen een toegevoegde waarde hebben binnen onze vereniging.

Werkgroep Redactie

Auteur: Celia Horst

Ook in het afgelopen jaar zijn er weer een viertal Gidsengidsen uitgekomen onder de redactie van Celia Horst en Tineke Eitink.

Het viel niet altijd mee om de 24 pagina's te vullen met interessante, gezellige en inspirerende natuurartikelen en -foto's. We konden goed merken dat er minder activiteiten mogelijk waren door de pandemie waar we nog altijd mee te maken hebben. Toch werd de redactie ook in het afgelopen jaar geholpen door leden van onze afdeling en anderen die hart voor de natuur hebben en dat in woord en/of beeld wisten vast te leggen. Daar waren we dan ook erg blij mee! Op het zomernummer na, is het de redactie dan ook gelukt om een 24 pagina's tellende Gidsengids bij de lezers te laten bezorgen. Het zomernummer telde er 4 minder.

In dat zomernummer heeft de lezer ook kunnen opmerken dat de redactie toe was aan wisseling van samenstelling. Er werd een oproep gedaan voor nieuwe redactieleden. Die oproep is in de herfsteditie herhaalt. Helaas zijn hier geen positieve reacties op binnengekomen en is er aan het eind van 2021 een nieuwe "tijdelijke" redactie gevormd door leden die al enorm actief zijn binnen de afdeling met onder andere bestuurlijke taken. Het zou fijn zijn wanneer er zich toch nog mensen gaan melden die zich willen inzetten voor het maken van de Gidsengids; het blad van en voor de leden van IVN Enschede.

Tineke en ik hebben inmiddels het stokje doorgegeven en kunnen ons nu richten op andere zaken en taken binnen het IVN en daar buiten. We wensen de nieuwe redactie heel veel succes en hopen dat er hulptroepen onderweg zijn om jullie taken minder groot en zwaar te laten zijn. Want ook hier geldt: vele handen maken licht werk!

NB.

Om de Gidsengids te kunnen maken, maken we gebruik van een online programma van Editoo. Ieder kwartaal laten we ca. 100 exemplaren van de Gidsengids drukken bij deze drukkerij. Het grootste deel hiervan wordt via Post.nl bezorgd bij de leden en donateurs. Een aantal exemplaren wordt bewaard om uit te delen als promotiemateriaal of naar nieuwe leden gestuurd. De Gidsengids is tevens geheel in kleur terug te vinden op onze website. Eerder uitgekomen uitgaven zijn hier ook te vinden.

Van de penningmeester

Beste leden en donateurs,

De financiële stukken die bij dit verslag horen worden per mail naar jullie gezonden.

Omdat we vorig jaar veel nieuwe leden mochten verwelkomen, wil ik dit bij deze verduidelijken. Enige jaren geleden is tijdens een Algemene Ledenvergadering afgesproken om financiële stukken niet meer te plaatsten in onze Gidsengids omdat ons verenigingsblad ook wordt neergelegd in openbare gelegenheden.

Ik heb van de meeste van jullie het e-mailadres. Er zijn enkele leden die geen e-mailadres hebben. Mochten deze leden deze financiële stukken willen ontvangen, neem dan

contact op met de penningmeester, dan zal ik zorgen dat deze stukken per post naar jullie worden gezonden. Deze financiële stukken zullen o.a. besproken worden op de Algemene Ledenvergadering die gepland staat voor donderdagavond 7 april a.s. in het Nivon gebouw, Dotterbloemstraat 120, aanvang 19.30 uur.

De afrekening over 2021 en de begroting van 2022 vinden jullie in kolom 3 en 4. De financiën over 2020 en 2021 zijn door de kascommissie gecontroleerd en goedgekeurd. Omdat, door de Corona maatregelen, vorig jaar geen Algemene Ledenvergadering heeft plaatsgevonden, wordt de afrekening over 2020 en de begroting 2021 ook ter bespreking voorgelegd. Er moet ook hiervoor decharge worden verleend. Deze afrekening en begroting vinden jullie in kolom 1 en 2.

Ik wil graag van deze gelegenheid gebruik maken om de lokale leden (leden die niet landelijk betalen) en de donateurs uit te nodigen om de contributie of donatie voor dit jaar over te maken. De contributie en de minimale donatie is t.o.v. vorig jaar niet verhoogd.

De contributie bedraagt: € 24,00

Voor huisgenoten is dit: € 6,00

De minimale donatie voor donateurs bedraagt: € 15,00

Graag overmaken op rekening NL05INGB 0000 8388 83 t.n. v. IVN afd. Enschede.

E.e.a. kunnen jullie ook lezen in dit blad, in het Colofon op pagina 2.

Bij voorbaat mijn hartelijke dank.

Dirk Nijenboer, penningmeester

telefoon: 053 4311364

Poelenonderzoek met leerlingen van het Bonhoeffer college.

De afgelopen jaren hielpen IVN-ers samen met leden van EnHOe de leerlingen van vierde klassen van het Bonhoeffer college bij het doen van onderzoek naar de kwaliteit van poelen in de Esmarke voor de daar levende boomkijkers. Twee jaar kon dit niet door gaan wegens de heersende pandemie, maar nu zijn de voorbereidingen weer gestart en heeft het er alle schijn van dat het gaat lukken. De geplande dagen zijn **dinsdag 24 mei** en **woensdag 25 mei**, het zal 's morgens beginnen en vroeg in de middag afgelopen zijn.

Daar hebben we natuurlijk een paar enthousiaste vrijwilligers voor nodig. Wie het leuk lijkt (en volgens mij is dit héél leuk!) kan zich melden bij: hanneke_van_dorp@planet.nl.

De vrijwilligers (die hier poelassistenten genoemd worden) begeleiden per dag twee keer een groepje van 3 leerlingen op de fiets vanaf het erf van een boerderij naar twee verschillende, dicht bij elkaar gelegen poelen. Daar helpen ze de leerlingen bij het nemen van watermonsters, het invullen van een ecologische beoordeling van de poel en het vangen en bestuderen van waterbeestjes. De leerlingen gaan daarna op school stikstof- en fosfaatgehalten en zuurgraad van de watermonsters bepalen en een verslag schrijven.

Veel voorkennis is niet nodig want alle poelassistenten krijgen tevoren voldoende instructie. Daarvoor zullen we een paar geschikte momenten afspreken in de weken vooraf. Ook als je maar één van de beide dagen beschikbaar bent kun je mee doen.

Doorstapwandeling

Op dinsdag 7 december organiseerden onze natuurgidsen Greetje, Lidy V en Henk Brinks een 'Doorstapwandeling' van ca. 12 km. aan de noordkant van Enschede.

Het woord 'doorstap' zegt het eigenlijk al. Het gaat om het doorstappen, het doorlopen, en minder dan bij een gebruikelijke wandeling stoppen om naar de gids te luisteren. (Daarvoor was het trouwens de 7 trouwens veel te koud!) Een doorstapwandeling is vaak ook een stuk langer dan andere. In de aankondiging stond dat we onderweg door verschillende parken zouden komen. De natuur is in de winter weliswaar in rust, maar er waren toch nog winterse bloeiers en paddenstoelen te vinden, alsmede een aantal majestueuze bomen.

Het startpunt was Lonneker. Mijn vriendin Karin en ik waren er natuurlijk te vroeg maar er stonden toch al gidsen en wandelaars te wachten. Het was echt winterkoud, maar door het zonnetje perfect wandelweer. Planning was om in drie groepen te lopen. Ik vond het erg spijtig te zien dat niet iedereen die zich aangemeld had, ook was komen opdagen. Dus liepen we in twee groepen en ging een van de gidsen, Henk Brinks, weer naar huis.

Naast het beantwoorden van vragen van ons gezellige en goed gemutste gezelschap, had Lidy V zelf ook nog een paar leuke wetenswaardigheden te vertellen onderweg. Zoals over de 'dodenweg' even buiten Lonneker, een smal pad waarover men vroeger de doden naar hun laatste rustplaats bracht bij de kerk. Dat mocht destijds namelijk alleen over dat ene speciale paadje. Dit was ingesteld door Karel de Grote (748-814), die het Christendom hier verspreidde. Hij wilde hiermee voorkomen dat mensen hun doden op de heidense begraafplaatsen brachten.

Ook vertelde ze over 'Viermarkenlinde' (zie foto) bij de boerderij de Oldenhof (uit 1765) op landgoed het Wageler, aan de rand van het Ledeboerpark. Deze lindeboom staat op het kruispunt van de marken van Groot Driene, Twekelo, Eschmarke en Lonneker. Er wordt gezegd dat de boom ca. 300 tot 400 jaar oud is en vroeger diende als een soort vergaderplek voor bestuurders van de marken. Als extra bonus toonde ze ons een bijzonder zwammetje op een liggende boomstronk: het kleverig lindebekertje.

Na een rondje Ledeboerpark kwamen we uiteindelijk uit bij Theeschenkerij Watez, waar buiten op de campingtafel al thermoskannen warme thee en koffie voor ons klaarstonden, inclusief heerlijke stroopwafels. Dat was een welkome tussenstop, precies op het goede moment. Gesterkt konden we er even later weer tegenaan en liepen verder door het Van Heekpark naar de wijk Roombeek, waarbij we steeds de Roombeek volgden.

Rond 15.00 uur kwamen we weer op het dorpsplein in Lonneker aan. Bij Sprakel hebben we een petit comité bij een kopje thee de wandeling nog even nabesproken. En kwamen tot de conclusie dat het een geslaagde wandeling was, voor herhaling vatbaar.

Tineke Eitink

Rand van Enschede

Roombeek

Viermarkenlinde (foto's Tineke)

De Nectarindex

Hoe scoren onze bermen voor bloemen en insecten?

De Vlinderstichting en Floron hebben een heel eenvoudige monitoringmethode, de nectarindex, ontwikkeld om de kwaliteit van bermen te bepalen. De Nectarindex brengt twee belangrijke kwaliteiten van bermen samen: de bloemrijkheid en de potentie voor bloembezoekende insecten. Het is belangrijk beter te weten en te volgen hoe het met de natuurkwaliteit van wegbermen gaat omdat bekend is dat veel insecten het moeilijk hebben en de bloemrijkdom van bermen onder druk staat door stikstofdepositie en veranderingen in bermbeheer.

Wie helpt er mee om de bermen Enschede op deze manier in kaart te brengen? Onze regio is nog helemaal wit op de kaart, zoals je hier zien kunt op de kaart.

EnHOe, KNNV Enschede en IVN willen hier in mei mee starten. De methode is zo opgezet dat er geen bijzondere kennis van planten vereist is om er mee aan de slag te gaan. Het kan natuurlijk wel een mooie gelegenheid zijn om iets meer van planten te leren!

Het idee is dat in heel Nederland mensen in bermen, taluds, slootkanten of op dijken op een stuk van 100 meter een bermopname maken door elke 10 meter in een rondje van 1 meter om zich heen de bloeiplanten noteren. Daarvoor is een zoekkaart Nectarplanten in beeld beschikbaar en een formulier. Wie de planten beter kent mag ook alle aanwezige planten noteren.

Als de genoteerde planten ingevoerd worden in de NDFF--verspreidingsatlas en de lijn ingetekend wordt op de kaart krijgt men automatisch een score van 1 tot 5 voor de nectarindex van de berm. Zo kunnen de bermen vergeleken

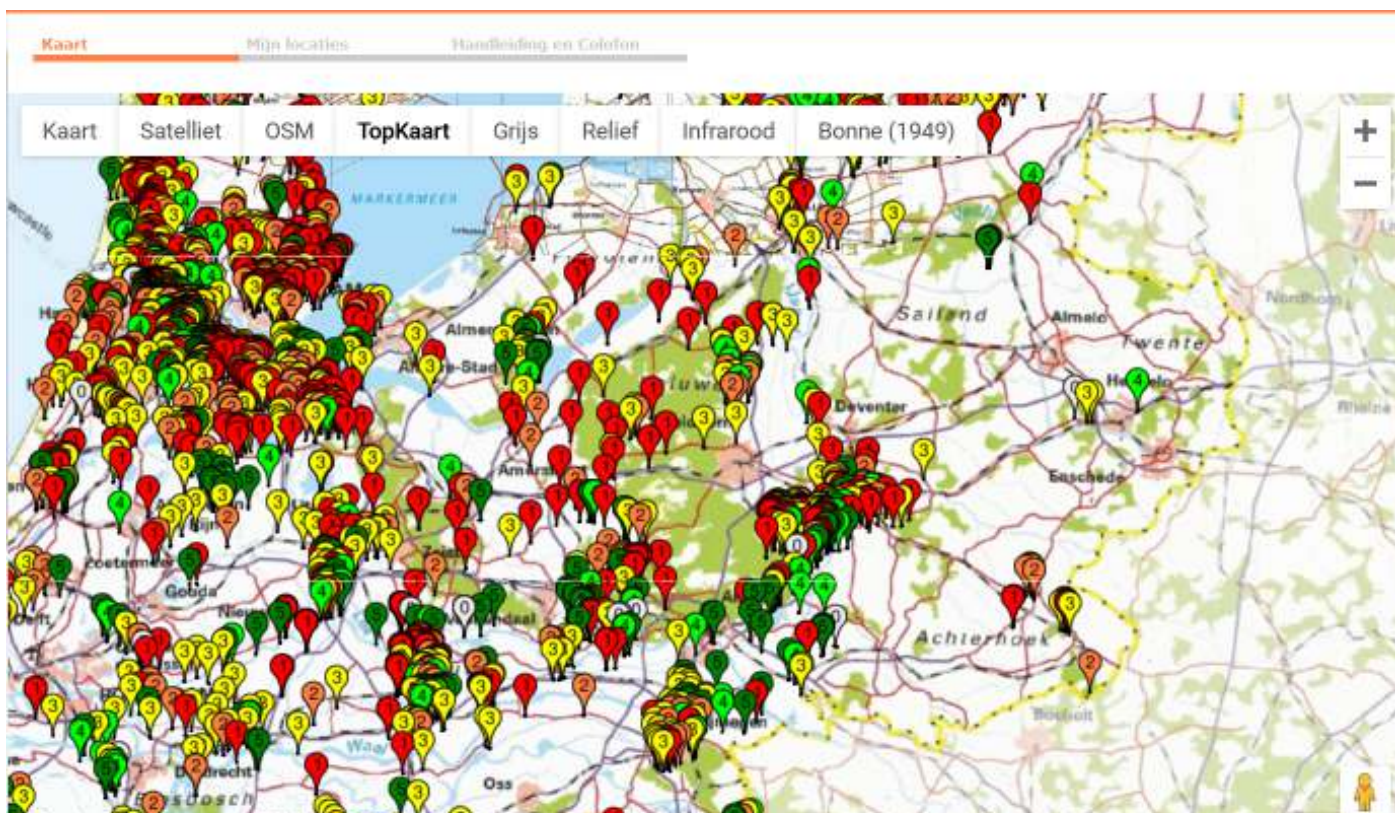
worden en als het systeem een aantal jaren werkt zullen ook veranderingen merkbaar worden. Er wordt zelfs statistische informatie over b.v. de voedselrijkdom en een maaiaadvies bij gegeven.

Inmiddels wordt dit meetinstrument al op heel veel plekken in Nederland gebruikt door bewonersgroepen en vrijwilligers, maar ook door professionals als aannemers en adviesbureau's. Mij lijkt het een heel heel leuk en nuttig idee hier aan mee te doen. We willen dit graag met leden van deze groepen samen doen omdat we denken dat het leuk is het niet alleen te doen en het ook fijn kan zijn van elkaar te leren. Bij de KNNV zijn bijvoorbeeld mensen die veel van insecten weten. Ook verwachten we zo gemakkelijker voor continuïteit over de jaren te kunnen zorgen. Erik Rolevink van EnHOe zal onze inventarisatiegegevens invoeren.

Voor meer informatie kun je terecht bij hanneke_van_dorp@planet.nl

Direct aanmelden kan bij info@EnHOe.nl. Dan krijg je een uitnodiging voor een eerste gezamenlijke startbijeenkomst op 7 mei. Het inventariseren zal in kleine groepjes van mei tot augustus gebeuren. Hoeveel tijd je erin wilt steken kun je zelf kiezen.

Op <https://www.verspreidingsatlas.nl/projecten/floron/-bermen/> of in het blad Natura, jaargang 118 nr 4 kun je meer vinden over dit project.

Waarneming.nl

De website waarneming.nl levert een schat aan informatie over de natuur. Allerlei waarnemingen worden daar geregistreerd en gerubriceerd, of het nu planten, vogels, zoogdieren, insecten, paddenstoelen zijn. Iedereen kan waarnemingen inzenden. En die worden dan opgeslagen en beoordeeld door deskundigen. Op die manier wordt een schat aan gegevens verkregen, die door onderzoekers gebruikt kunnen worden. Het is een prachtig voorbeeld van citizen science, burgerwetenschap. Van iedere waarneming worden allerlei metadata vastgelegd, zoals tijdstip, plaats, eventueel foto en commentaar van de inzender. En ook wordt er een mate van zeldzaamheid aan toegevoegd. Er zijn vier categorieën: algemeen, vrij algemeen, zeldzaam en zeer zeldzaam.

Kruisbladige wolfsmelk (Foto Nico)

Iedereen kan de waarnemingen bekijken. Bijvoorbeeld de reigerwaarnemingen in mijn vogelstukje van enkele gidsengidsen geleden komen allemaal van waarneming.nl. Zojuist op 10 januari zocht ik op koereiger en Overijssel. Er blijkt tussen 4 januari en 10 januari door meerdere personen een exemplaar gemeld te zijn in Mastenbroek, in de driehoek Zwolle-Kampen-Genemuiden.

Ik gebruik de app ObsIdentify veel om mijn waarnemingen in de natuur te fotograferen en te identificeren. Er is een bewaar-optie in ObsIdentify, die gekoppeld is aan waarneming.nl. Zo worden mijn waarnemingen vastgelegd in waarneming.nl. De identificatie wordt dan vaak gecontroleerd door een deskundige en, en dat is toch wel grappig, je waarneming krijgt een van de vier zeldzaamheidskenmerken. Zeer zeldzaam is mij (nog) niet vergund geweest, maar een aantal waarnemingen is geclassificeerd als zeldzaam. En hoewel het daar natuurlijk niet om gaat, het is wél leuk.

Tijdens de schoolwandeling in Groot Brunink op 9 september zag ik een plant die duidelijk een euphorbia was, een wolfsmelk. Maar ik had deze nog nooit gezien. ObsIdentify starten, foto maken, identificeren: kruisbladige wolfsmelk, euphorbia lathyris. Waarneming bewaren en voorwaar: Waarneming.nl geeft aan dat de plant zeldzaam is. En een deskundige keurde de waarneming goed, met bewijs.

Op 25 september was ik begeleider van een excursie voor de natuurgidsenopleiding. De excursie ging door de stadstrand bij Stokhorst. Langs een bospaadje zag ik een mij onbekende rups. Bleek de zeldzame schijnnonvlinder te zijn. Toch leuk.

Tijdens de publiekswandeling op het vliegveld fotografeerde ik een aantal planten, om aan de deelnemers de werking van ObsIdentify te tonen. Stijve ogentroost, kleine pimperl, blaassilene. Voor mij zijn dit geen onbekende planten, maar thuis sloeg ik de waarnemingen op en de blaassilene bleek zeldzaam te zijn.

Nico van Diepen

Blaassilene

Vink

De familie der vinkachtigen (fringillidae) bevat tientallen geslachten vogels die meest zaad- en knoppeneters zijn. Ze hebben een korte stevige snavel. Het uiterlijk van mannetjes en vrouwtjes is vaak verschillend. Een van de geslachten is Fringilla, de vinkachtigen in engere zin. En van dit geslacht zijn er dan weer vier soorten. De meest voorkomende is de Fringilla coelebs, de bij ons bekende vink.

Op de Canarische eilanden leeft de Tenerife blauwe vink, een bedreigde soort die op de rode lijst staat. De derde soort is de Gran-Canarische blauwe vink, die door sommigen beschouwd wordt als ondersoort van de Tenerife. De vierde soort is de Fringilla montifringilla, beter bekend als de keep. Deze vink is een veel voorkomende (50.000 – 100.000) wintergast in onze tuinen en broedt hoog in Scandinavië, Finland, Siberië.

Andere geslachten in de familie der vinkachtigen bevatten soorten als groenling, putter, goudvink en appelvink, maar ook bijvoorbeeld de sijs en de Europese kanarie.

Maar ik wilde het eigenlijk gewoon over de vink hebben.

Allereerst wil ik een kleine frustratie over de naamgeving met u delen. De kraai mag geen kraai heten, maar moet zwarte kraai genoemd worden, omdat er soms 's winters ook een andere kraai Nederland bezoekt, namelijk de bonte kraai. In lijn daarmee moet de Vlaamse gaai benoemd worden als gaai, want het is de enige gaai die hier voorkomt. Maar waarom heet de vink dan wel vink, terwijl er ook andere vogels zijn met de naam vink, zoals de goudvink en de appelvink. Raar inconsequent, vind ik. Noem de vink dan bijvoorbeeld boekvink, een veelvoorkomende streeknaam voor de vink. Bij de futen zien we iets dergelijks. Naast de fuut heb je de roodhalsfuut en de geoorde fuut. Hoe zou je de fuut dan moeten noemen? In navolging van wat gebruikelijk is bij paddenstoelen zou je hem gewoon gewone fuut kunnen noemen.

Terug naar de vink. Het is een talrijke broedvogel, met wel een half miljoen broedparen. In bossen, parken, tuinen, als er maar bomen en struiken zijn, zie en hoor je de vink. In de hogere delen van ons land is hij iets talrijker dan in het lage westen. De snavel is kort en dik, wat verraadt dat het een zaad- en knoppeneter is. In de broedtijd en tijdens het voeren van de jongen schakelt hij over naar een eiwitrijker insectendieet. De mannetjes zijn fraai gekleurd met een grijze pet, roze borst en wangen, donkere staart waarvan de buitenste penne wit zijn. Ook in de vleugel zit wat wit. De vrouwtjes zijn minder prominent getekend en hebben wel iets weg van een huismusvrouwtje. Maar vinkenvrouwtjes hebben witte staart- en vleugelveren, die vooral opvallen tijdens het vliegen.

In herfst en winter zie je vinken vaak foerageren op straat. Zij smikkelen dan van platgereden beukennotjes en eikels.

Vinken hebben een kenmerkende zang, aflopend met aan het eind een verhoging in tonen, de zogenaamde vinkenslag. Ezelsbruggetje: de zang klinkt als 'Holland heeft 'n prins en z'n naam is Louis!'

Zoals bij de meeste vogels is er een groot verschil tussen de zang en de roep. De Veldgids vogelzang beschrijft de roep als volgt. 'De algemene contactroep is een kort pink! dat vaak herhaald wordt en zeer lang aangehouden kan worden.' En vooral wanneer de jongen zijn uitgevlogen, kan dat zelfs voor mij als vogelliefhebber een beetje irritant worden. Lig je rustig in de tuin te niksen of te lezen en dan wel een half uur lang pink! pink! pink! pink! pink! pink! pink!

Vink, man

Nationale tuinvogeltelling

In het laatste weekend van januari hebben ruim 170.408 mensen deelgenomen aan de tuinvogeltelling. Daarbij hebben zij 2.402.212 vogels waargenomen. Op een staat als altijd de huismus en op twee de koolmees. De merel heeft stuivertje gewisseld met de pimpelmees en staat dit jaar weer op drie. Daarmee is hopelijk de achteruitgang van de merel gestopt, maar daarover kunnen pas na dit 'jaar van de merel' uitspraken worden gedaan. De vijfde plaats wordt ingenomen door de vink, gevolgd door kauw, houtduif, ekster en Turkse tortel. De top tien wordt gecompleteerd door de roodborst. Een aardig weetje is dat dezelfde tien vogels de top tien vormen in oostwest Nederland, in Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Weliswaar niet alle in dezelfde volgorde maar wel dezelfde vogels.

In alle provincies staan huismus en koolmees op een en twee. In de acht niet genoemde provincies staat de spreeuw in de top tien, in Flevoland zelfs op drie. In Groningen heeft de zwarte kraai een plaatsje in de top tien en in Drenthe de gaai.

Dichter bij huis dan: in Enschede is de top tien dezelfde als landelijk, althans wat soorten betreft. En zelfs in mijn wijk, postcode 7531, figuren diezelfde tien vogels in de top tien.

Winter?

1 januari 2022, ik loop door de tuin langs de vijver en hoor: "PLONS"

Kikker doet nieuwjaarsduik.

Twee dagen later vind ik, terwijl ik wat vijveronderhoud doe, een zéér levendige salamander in het water.

Zouden we nog een winter krijgen, of is de lente reeds begonnen...?

Celia Horst

Watersalamander

Puzzel: Homoniemen in de natuur

Om het de tijdelijke redactie niet al te moeilijk te maken heeft de puzzel deze keer geen ingewikkeld diagram. Deze puzzel bevat alleen maar tekst.

Homoniemen zijn woorden die hetzelfde geschreven worden en op dezelfde manier worden uitgesproken, maar die verschillende betekenis hebben. Zo is een stoel natuurlijk bekend als zitmeubel, maar ook een aardappelplant met bijbehorende aardappels heet een stoel. Er zijn honderden voorbeelden van homoniemen te bedenken.

Hieronder staan tien tweetallen van omschrijvingen. Ieder tweetal is een homoniem. Aan u de taak om dit homoniem te vinden. Achter iedere omschrijving staan twee getallen. Het eerste getal geeft het aantal letters aan, het tweede getal geeft aan welke letter uit dat homoniem u moet onthouden.

Voorbeeld: zitmeubel & aardappelplant met bijbehorende aardappels (5, 2). Dit levert de letter 't', namelijk de tweede letter van het vijfletterwoord 'stoel'. Zo krijgt u tien letters die samen de oplossing van de puzzel zijn. Ieder tweetal omschrijvingen bevat minstens één natuur-gerelateerde omschrijving. De oplossing van tien letters is een sterk geurende, vaste plant die behoort tot de lipbloemenfamilie.

Plant uit de hennepfamilie & Vogel met bijnaam drekhaan (3, 1)

Bedehuis & Vlinder (5, 2)

Zilvervisje & Vleermuissoort (12, 2)

Huisdier & Naweeën van drinkgelag (5, 3)

Jongen in dienst van een ridder & Vlinderfamilie (4, 3)

Roofdier & Ondersteuning van een muur (4, 2)

Weidevogels @ Hoorndol (9, 9)

Gedaante van insect & Speelgoed (3, 1)

Gedaante van insect & Reputatie (5, 3)

Vlinderfamilie & Orde van vooral nacht-actieve vogels (5, 5)

Veel puzzelplezier, Nico

Begin van de lente

Vanaf eind december worden de dagen langer en de nachten korter. Eind juni is dan de langste dag. Ergens tussen december en juni is er dus een overgang van lange nachten en korte dagen naar korte nachten en lange dagen. Er is een datum dat de dag en de nacht vrijwel even lang zijn, de zogenaamde dag- en nachtevening, ook genaamd equinox, maar vooral bekend als het begin van de lente.

De lente begint wanneer de zon loodrecht boven de evenaar staat. Dan is de dag even lang als de nacht. Op het noordelijke halfrond is dat op of rond 20 maart. Meestal is het 20 maart en soms 19 of 21 maart. Dit jaar begint de lente op 20 maart om 17:33 uur.

Hierdoor nieuwsgierig geworden heb ik de tabel van zonsopkomst en zonsondergang in Enschede (zonsondergang.info) bekeken en ik ben een beetje aan het rekenen geslagen. Ik heb daglengtes bekeken rond 20 maart, waarbij ik daglengte beschouw als de tijd tussen zonsopkomst en zonsondergang. Ook naar nachtlengtes heb ik gekeken. Ik reken nachtlengte als de tijd tussen zonsondergang en zonsopkomst de volgende dag.

De wisseling van de wacht vindt in Enschede dus rond 16 en 17 maart plaats. Hoe zit dat?

Op de site van het KNMI staat: "Wanneer de zon loodrecht boven de evenaar staat begint bij ons de lente." "Dag en nacht duren op de eerste lentedag overal ter wereld even lang. In ons land duurt de dag waarop de lente begint ongeveer 10 minuten langer dan de nacht.

Deze verschillen zijn het gevolg van de tijdstippen van opkomst en ondergang van de zon. Deze tijdstippen hebben betrekking op de bovenrand van de zon. Bovendien is de zon door breking van stralen in de atmosfeer nog kort

Datum	Zonsopkomst	Zonsondergang	Daglengte	Nachtlengte
15 maart	06:44	18:37	11 uur 57 minuten	12 uur 05 minuten
16 maart	06:42	18:39	11 uur 57 minuten	12 uur 00 minuten
17 maart	06:39	18:41	12 uur 02 minuten	11 uur 57 minuten
18 maart	06:37	18:43	12 uur 06 minuten	11 uur 52 minuten
19 maart	06:35	18:44	12 uur 09 minuten	11 uur 48 minuten
20 maart	06:33	18:46	12 uur 13 minuten	

zichtbaar terwijl ze in werkelijkheid al onder is."

Aha, blijkbaar is bovenstaande tabel niet geschikt om de daglengte en de nachtlengte uit te bepalen. Jammer.

Heeft u enig idee hoe laat de zon opkomt en ondergaat in Amsterdam, vergeleken met Enschede? Acht minuten later.

Nico van Diepen

Krokus

"Beleef de lente"

Ook dit jaar kun je weer meekijken met de live webcams van Vogelbescherming Nederland. Ze zijn tot eind juli in de lucht! Elke keer voor velen weer een feestje om de vogels te volgen tijdens de broedperiode. En te zien hoe de jongen geboren worden en, als alles goed gaat, uiteindelijk uitvliegen.

Genieten van het lief en leed in de nesten van een aantal broedvogels. Dit jaar mogen we meekijken bij o.a. de zeearend, slechtvalk, kerkuil, merel, ooievaar, torenvalk, bosuil.

Te zien op : www.vogelbescherming.nl/beleefdelente

Grauwe klauwier (foto Michiel Deiman)

Op bezoek bij Jan Oostindië

De bloemen voor zijn 89e verjaardag staan nog op tafel, en monter ontvangt Jan Oostindië me. Maar het bed in de kamer vertelt ook een ander verhaal: het gaat met zijn gezondheid op en af. Vandaag is het op.

Veel Enschedeërs kennen Jan van zijn radioprogramma op 1Twente, Natuurlijk Enschede.

Twintig jaar lang voerde hij gesprekken met mensen uit de natuur over de natuur, duizend uitzendingen lang.

Zijn gasten koos hij uit allerlei groene organisaties, waaronder uiteraard ook IVN. Praten over natuur, bomen, vogels, planten, natuurgebieden, groen beleid, alles kon.

Mooie herinneringen, maar een speciaal plekje in zijn hart heeft Jan voor Anita Wichers, schaapherder op de Lemelerberg. En dat dat wederzijds was, blijkt wel uit het feit dat Anita twee lammetjes vernoemde naar Jan en Joke, zijn echtgenote.

Waar komt die gehechtheid, verknochtheid, die liefde voor de natuur vandaan? Daarover vertelt Jan een mooi verhaal. Zijn ouderlijk huis was een bovenwoning in de Enschedese binnenstad, maar 's zomers woonde de familie in een oude tramwagon (die zijn vader gekocht had van de

TET na het laatste ritje naar Glanerbrug) in het buitengebied van Enschede, aan de Floraparkstraat die toen nog Kotkampweg heette. Glunderend laat Jan wat oude foto's zien. Daar, in het Lonneker Veld, is het groene zaadje tot bloei gekomen.

In 1978 werd Jan lid van het IVN, waarvoor hij veel lezingen en excursies verzorgde. Snel kwam hij in het bestuur als duo-voorzitter, samen met Herman Robers. Ook is hij secretaris geweest, een functie die hij combineerde met het secretariaat van het district Overijssel van het IVN. Samen met Frans Roelofsen richtte hij een verenigingstijdschrift op en zij noemden het de Gidsengids.

Het doet Jan veel genoegen dat de Gidsengids nog steeds bestaat, en hij vindt het in zijn huidige vorm een prachtig blad. Stiekem is hij er best een beetje trots op dat hij aan de wieg heeft gestaan.

Bij het afscheid valt mijn oog op een wandloper met kleurige bloemmotieven. Leden van IVN hebben die geborduurd ter gelegenheid van het huwelijk van Jan en Joke. Graag wil ik dit stukje eindigen met de wens waarmee Jan altijd zijn uitzending beëindigde.

“Mensen, hou het buiten gewoon goed, en binnen natuurlijk ook.”

Nico van Diepen

Werkzaamheden Aamsveen

Het Landschap Overijssel werkt momenteel in het Aamsveen aan een grote klus.

In het Aamsveen worden laatste stukjes levend hoogveen ernstig bedreigd door o.a. te snelle afvoer van te veel water via de Glanerbeek. Er is tevens sprake van een te laag grondwaterpeil. Verdroging en verzuring zijn het gevolg.

Om meer water in het gebied vast te houden moeten greppels en sloten worden gedicht en de Glanerbeek minder diep worden gemaakt. Ook moeten jonge (berken) bomen worden verwijderd. Deze bomen "drinken" letterlijk het hoogveenwater op en verdampen het via hun bladeren.

De kaalslag als gevolg is in onderstaande foto's goed zichtbaar, zeker waar het gaat om "onze" kluunplaats.

"Onze" kluunplaats gezien over het slootje er achter.

"Onze" kluunplaats, van af de ingang

Kluunplaats in het bos, waar we met de schoolwandelingen over liepen

De grote koningsvaren

De uitkijktoren vanaf het dijkje met de hoge adelaarsvarens

Een grijper achter de kluunplaats met de eik

Agenda

Woensdag 16 maart

Vergadering werkgroep Schoolwandelingen
Locatie: Lammerinkswönner, A. Ledeboerpark

Vrijdag 1 april

Voorwandelen schoolwandelingen Groot Brunink
Locatie: Erf Biologisch Melkveebedrijf Bruggert

Weken 4 april 22 april

Schoolwandelingen basisonderwijs Groot Brunink

Donderdag 7 april

Algemene Ledenvergadering IVN Enschede
Locatie: Nivon/centrum, Dotterbloedstraat 120 Enschede

Donderdag 21 april

Vrijblijvende Infoavond Landschapsgidsenopleiding LGO
Meer informatie vindt u over een paar weken op de websites van IVN Enschede en IVN Haaksbergen.

Zaterdag 11 juni

Slootjesdag IVN Enschede
Locatie: de poelen en de beek in het Zweringbeekpark

Opschoondag

Opschoondag samen met IVN Haaksbergen op 19 maart.

Op 19 maart van 10 tot 12 uur willen we in het kader van NL-doet wegbermen ontdoen van zwerfvuil samen met IVN Haaksbergen. Iedereen, leden en anderen, jong en oud is welkom om te helpen.

Het zal duren van 10 tot 12 uur. Voor benodigde materialen en koffie en thee zal gezorgd worden. Misschien is het handig en hygiënisch je eigen werkhandschoenen mee te nemen.

Je kunt je aanmelden door een mail te sturen naar hanneke_van_dorp@planet.nl. De startplek hoor je dan van ons.

Publiekswandelingen

vrijdag 18 maart

IVN publiekswandeling Stokhorst (voorlopen gewijzigd, nieuwe datum nog niet bekend)

vrijdag 22 april

IVN publiekswandeling Noord Esmarke 13.30 uur (voorlopen 21 april, 16-18 uur)

woensdag 25 mei

IVN publiekswandeling vliegveld start 9-9.30 uur (voorlopen 23 mei, 9.30 uur)

Wie mee wil met voorwandelen moet zich van tevoren aanmelden bij: ivnenschedepubliekswandelingen@gmail.com

Wie mee wil met de publiekswandeling moet zich aanmelden via het formulier op de website van IVN Enschede.

INDIEN ONBESTELBAAR: REDACTIE GIDSENGIDS
BURGEMEESTER STROINKSTRAAT 375
7547 RH ENSCHEDE

ivn natuur
educatie
Enschede

Macro opname vlindervleugel - natuurfotograaf Ruud Lagraauw

